

Provincie Noord-Holland

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR Haarlem

INGEKOMEN - 5 JUNI 2018

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

Dhr R. Sabée

BEL/RO

Telefoonnummer +3123514xxxx

sabeer@noord-holland.nl

117

Betreft: toelichting n.a.v. vraag garantstelling in zwart gebied

Verzenddatum

Geachte leden,

- 5 JUNI 2018

Tijdens de commissie van EEB van 24 mei jl. heeft de gedeputeerde Economie toegezegd een nadere toelichting te geven over garantstellingen in zwart gebied. Aanleiding was de vraag of het voor de provincie mogelijk is om (net als een gemeente doet ook) een garantstelling te geven voor de aanleg van glasvezel in zwart gebied. En of we door deze mogelijkheid (destijds) niet in de commissie besproken te hebben, niet een kans hebben laten liggen?

Kenmerk

1084943/1084948

Uw kenmerk

Ja, de overheid mag tegen marktconforme condities financiële instrumenten inzetten, dus ook een garantstelling in zwart gebied. Financiële steun is echter alleen toegestaan in wit gebied. Door het vragen van een vergoeding bij een garantstelling in zwart gebied wordt het financiële voordeel en daarmee het element van staatssteun weggenomen. Wij hebben echter de opgave t.a.v. snel internet in Noord-Holland heel bewust gericht op het witte buitengebied en laten zeker de zwarte gebieden over aan de markt.

Op basis van onderzoek van Dialogic is die opgave bepaald en lokale initiatieven vroegen daarbij om een garantstelling voor leningen voor de aanleg van het glasvezelnetwerk. Met het rentevoordeel dat hieruit voortvloeit kon, i.c.m. langere looptijden, de business case sluitend gemaakt worden.

Dit hebben wij opgenomen in onze visie en uitvoeringsstrategie, die in juni 2017 met u gedeeld is. In dat kader is de garantstelling als financiële steunmaatregel met u besproken. Gezien de opgave was een garantstelling voor zwart gebied niet aan de orde. Niet alleen is financiële steun in zwart gebied niet toegestaan, het zou ook buiten de scope van onze opgave (voor het witte buitengebied) vallen.

Dat nu één gemeente (van de 11) een garantstelling voor zwart gebied wil gaan afgeven heeft een andere reden. In de business case van Breedband Beemster blijkt het niet mogelijk om het witte buitengebied

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

2012 DE Haarlem

www.noord-holland.nl

te verglazen, zonder daar het zwarte gebied in de kernen in mee te nemen. Voor de aanleg van glasvezel in de zwarte kernen vraagt het initiatief een marktconforme lening bij een bank. Die wil deze lening alleen geven als daar (voor een deel) een garantstelling voor wordt afgegeven.

De gemeente Beemster is hiertoe bereid om de aanleg van glasvezel in het witte gebied mogelijk te maken. Dat is het achterliggende doel. De garantstelling van de provincie en gemeente vullen elkaar aan. Dit samenspel van provinciale en gemeentelijk garantstellingen versterkt de overheidsbetrokkenheid bij dit initiatief. Bij een tweede glasvezelinitiatief speelt mogelijk hetzelfde. Ook hier is de gemeente in principe bereid een garantstelling voor zwart te geven, maar heeft daar (nog) geen besluit over genomen.

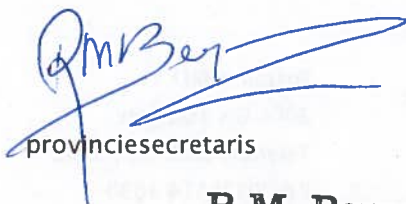
Overigens spelen bij andere initiatieven soortgelijke knelpunten, maar dan ten aanzien van (een beperkt aantal) grijze aansluitingen. Die vormen een logisch geheel met het aan te leggen witte netwerk. Als je dit grijs meeneemt ontstaat er een robuuster netwerk en is de business case beter sluitend te krijgen. Om dit financieel te steunen gaat de provincie gebruik maken van de ruimte in de regels voor staatsteun, met de zogenaamde Deminimis-regeling.

Wij menen dat er oplossingen gevonden zijn voor financiële knelpunten die te maken hebben met het mee kunnen nemen van grijs en zwart gebied m.b.t. het aanleggen van glasvezel in het witte buitengebied van Noord-Holland.

De opgave voor snel internet en de manier waarop wij die willen realiseren is opgenomen in onze Visie en uitvoeringsstrategie Breedband in Noord-Holland. In de bijlage hebben wij de meest relevante passages in relatie tot inzet op wit, grijs en zwart gebied op een rij gezet en nader toegelicht.

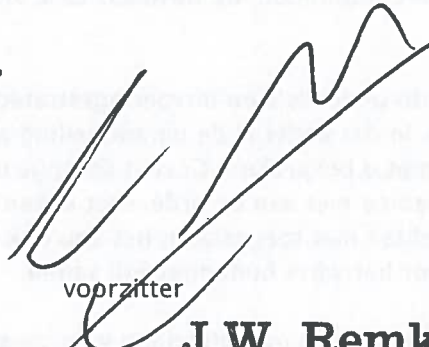
Wij gaan er vanuit u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

J.W. Remkes

Deze beslissing is namens gedeputeerde staten genomen door het lid van het college dat met dit onderwerp is belast

Bijlage 1: Toelichting op de "Visie en uitvoeringsstrategie Breedband Noord-Holland" m.b.t. steun aan witte, grijze en zwarte gebieden

Besluitvorming

Op 16 mei 2017 hebben GS de 'Visie en uitvoeringsstrategie Breedband Noord-Holland' vastgesteld. Dit is op 12 juni 2017 in de commissie EEB besproken. Om onze opgave ten aanzien van snel internet te kunnen bepalen, schetsten wij in die visie de beleidscontext, het reeds bestaande beleidskader, uitgevoerd onderzoek door Dialogic, de regels voor staatsteun, ons beleid t.a.v. breedband op bedrijventerreinen, beschikbare en toekomstige technieken, het aanbod uit de markt en ervaringen elders. Op basis daarvan gaven wij aan glasvezel te zien als meest toekomstvaste techniek, waarbij we onze inzet richten op de witte buitengebieden. Als uitvoeringsstrategie kozen we voor het faciliteren en (met een garantstelling) financieel steunen van lokale initiatieven. De commissie heeft toen ingestemd met onze visie en uitvoeringsstrategie, waarbij GS gevraagd is zich maximaal in te zetten voor de aanleg van glasvezel.

Hieronder staan de belangrijkste passages uit de "Visie en uitvoeringsstrategie Breedband Noord-Holland". De delen die betrekking hebben op de keuze voor witte gebieden zijn onderstreept.

Coalitieakkoord 2015-2019.

In het coalitieakkoord 'Ruimte voor Groei' hebben GS afgesproken om "de knelpunten van digitale ontsluiting in kaart te brengen en te onderzoeken op welke wijze glasvezel zo goed en breed mogelijk bereikbaar wordt in Noord-Holland."

Strategisch Beleidskader Economie (2016)

In het Strategisch Beleidskader Economie ligt de focus op het versterken van het vestigingsklimaat, waarbij een uitstekende digitale infrastructuur een belangrijke vestigingsfactor is. Wij streven naar een 'toekomstbestendig breedband': een breedbandaansluiting van tenminste 100 Mbps in de "witte gebieden" voor 2020.

Witte, grijze en zwarte gebieden

In de grijze en zwarte gebieden hebben bewoners en zakelijke afnemers (dus) toegang tot kwalitatief hoogwaardige netwerken. In de witte gebieden is dit niet het geval: hier ontbreken NGA-netwerken en ligt het in de verwachting dat een dergelijk netwerk binnen drie jaar niet op zakelijke voorwaarden zal worden uitgerold. In deze gebieden zijn alleen netwerken met basisfuncties beschikbaar.

Staatssteun

De Europese Commissie geeft aan dat de AGVV geen wettelijke grondslag biedt voor het toestaan van steun ter investering in ultrasnelle NGA-netwerken in gebieden waar reeds NGA-infrastructuur aanwezig is (lees: de grijze en zwarte gebieden). Financiële steun voor de aanleg van NGA-netwerken is derhalve alleen toegestaan waar de markt het laat afweten: in witte gebieden. De conclusie is dat in de "witte gebieden" de overheid, onder AGVV-voorwaarden, de mogelijkheid heeft tot het bieden van financiële steun voor de aanleg van NGA.

Rapportages Dialogic

Naar aanleiding van het Coalitieakkoord is een kwartiermaker van bureau Dialogic aangesteld, die eind 2015 het rapport "Breedband in de provincie Noord-Holland" heeft opgeleverd. Op basis daarvan hebben GS op 26 januari 2016 besloten om nader te verkennen wat de provinciale rol is in het mogelijk maken van snel internet in het buitengebied en een verkenning te starten om tot verschillende opties te komen waarbij de financiële consequenties evenals de rollen en (financiële) bijdragen van gemeenten en andere partijen in beeld worden gebracht en hierbij ook de fiscale aspecten te betrekken, inclusief staatssteuntoets.

Op verzoek van PS (motie (M11 PS 23-05-2016) is extra onderzoek gedaan naar hetgeen er voor nodig is op juridisch, operationeel en financieel vlak om het internet in heel Noord-Holland (d.w.z. wit, grijs en zwart) in 2020 ontsloten te hebben via een glasvezelnetwerk.

Uit het rapport Volledige glasvezeldekking in de provincie Noord-Holland (Dialogic, juli 2016):

Het zou bijna één miljard € kosten om de ruim 1,1 miljoen niet-verglaasde witte, grijze en zwarte percelen in Noord-Holland aan te sluiten. Ruim €800 miljoen daarvan is nodig om glasvezel in de kernen aan te leggen, circa €130 miljoen is nodig om de buitengebieden te verglazen. Het verglazen van witte buitengebieden kost circa €60 miljoen.

De investeringsbereidheid in zwarte en grijze gebieden van de markt is gering, omdat daar al NGA aanwezig is en er bij de gebruikers een beperkte bereidheid is om op glas over te stappen. Dit ligt duidelijk anders in het witte gebied waar een concurrerend alternatief afwezig is. De hogere aanlegkosten vragen hier wel om financiële steun van de overheid om de business cases sluitend te krijgen. De Europese staatssteunkaders bieden overheden in witte gebieden die ruimte, (grootschalige) financiële steun in grijze en zwarte gebieden is niet toegestaan. Daar is het alternatief om samen met de markt in de aanleg van glasvezel te investeren. Internetproviders zien hier echter een geringe overstapbereidheid en geven prioriteit aan het verder exploiteren van de bestaande netwerken.

De doelstelling van de motie om in 2020 in de hele provincie een glasvezelverbinding te hebben gerealiseerd is zonder meer zeer ambitieus. Gezien de omvang van het voorziene project lijkt het realistischer om de doorlooptijd te verdubbelen, en er bijvoorbeeld naar te streven om in 2024 de provincie te hebben voorzien van een glasvezelnetwerk.

De hoge kosten, het Europese staatssteunkader en de marktsituatie maken het verglazen (inclusief de grijze en zwarte gebieden) van Noord-Holland juridisch en financieel niet haalbaar en ook gezien de marktsituatie niet realistisch.

Inzet op "witte gebieden"

Om niet-toegestane en voorsnóg onnodige inzet van publieke financiële steun tegen te gaan, is te beargumenteren dat overheidsinzet zich beperkt tot de witte gebieden. Noot: in grijze en zwarte gebieden voorziet de markt in het aanbod van NGA en is er geen sprake van marktfalen.

Nadere toelichting op besluitvorming

Met het vaststellen van de Visie en uitvoeringsstrategie hebben wij gekozen om de inzet te richten op waar de markt faalt: de witte buitengebieden. Onze inzet bestaat uit het faciliteren en financieel steunen van lokale initiatieven. Onze opgave richt zich op de 17.943 witte percelen, die in het rapport van de kwartiermaker van Dialogic zijn genoemd. Onze financiële inzet (maximaal 30 mln. aan garantstellingen en 5 mln. voor vast-draadloos internet) is op deze opgave gebaseerd.

Samen met de lokale initiatieven streven wij ernaar de witte business cases voor de aanleg van glasvezel sluitend te krijgen. Binnen de grenzen van toegestane staatsteun nemen wij grijze aansluitingen in de business case mee, die op een logische manier onderdeel uitmaken van het witte glasvezelnetwerk (zogenaamd 'aanpalend grijs'). Dit is bijvoorbeeld het geval als glasvezel door een grijs gebied heen moet om witte aansluitingen te verbinden. Of als de ene kant van de weg wit is en de andere kant grijs. Het financiële voordeel dat toevalt aan deze grijze aansluitingen, kunnen wij als staatssteun verlenen onder de zogenaamde 'Deminimis-regeling'. Onder deze regeling is het toegestaan staatssteun te verlenen als dat over 3 kalenderjaren niet meer dan 2 euroton bedraagt.

Uit de aanvragen blijkt dat het in een enkel geval nodig is om een substantieel aantal grijze en zwarte aansluitingen in de kernen in de business case mee te nemen om de witte business case sluitend te krijgen. Dit aantal is te groot om binnen de Deminimis-regeling mee te nemen. Er dient een commerciële lening bij een bank afgesloten te worden. Om de risico's te beperken kan de bank om inbreng van eigen vermogen vragen of om een garantstelling voor een deel van de lening. Hier is één gemeente op ingesprongen en een tweede lijkt daartoe bereid. Het financiële (rente-) voordeel dat hieruit voortvloeit, dient met een vergoeding aan de gemeente weggenomen te worden. De gemeente verleent hier dus geen financiële steun. In dit specifiek geval is het bijmengen van grijs en zwart nodig om de witte business case te doen slagen. Het welslagen van de witte business case is hier dan ook de motivatie om garant te staan voor grijs/zwart gebied.

De inzet op witte buitengebieden is cruciaal in onze visie en uitvoeringsstrategie. Het past in de algemene lijn die wij als provincie volgen om niet ergens in te stappen waar commerciële partijen ook kunnen leveren en het biedt soelaas daar waar de maatschappelijke nood hoog is. Bij de bespreking op 12 juni 2017 heeft de commissie EEB ingestemd met deze visie, waarbij wij hebben aangegeven ons maximaal in te zetten voor de aanleg van glasvezel. Dit doen wij door intensieve ondersteuning te bieden aan lokale initiatieven, een

garantstelling te verlenen voor de aanleg van glasvezel in witte gebieden, daar waar nodig grijs mee te nemen en maatwerk te bieden in specifieke situaties. Een brede (provinciale) inzet op grijze en zwarte gebieden past daar niet goed in. Het brengt grote juridische, operationele en financiële bezwaren met zich mee en is gezien de marktsituatie niet realistisch.